SUPERVITA PREMIKSINING TUXUM BERUVCHI TOVUQLAR MAHSULDORLIGI VA TUXUM SIFAT KO‘RSATKICHLARIGA TA’SIRI

Shonazarova Guloro
Veterinariya Ilmiy tadqiqot instituti
DOI:https://doi.org/10.5281/zenodo.23198771

Annotatsiya. Mazkur tezisda “Supervita” premiksining tuxum beruvchi tovuqlar mahsuldorligi, tuxumning vazni va sifati, yemdan foydalanish samaradorligi hamda bozorbop mahsulot ulushiga ta’siri tahlil qilindi. Tadqiqotda nazorat va tajriba guruhlari qiyoslandi. Natijalar Supervita premiksi qo‘llanganda tuxumdorlik darajasi oshishi, tuxum po‘chog‘i mustahkamligi yaxshilanishi, o‘rtacha tuxum vazni ortishi va nuqsonli tuxumlar ulushi kamayishini ko‘rsatdi. Premiks parrandalarni biologik faol moddalarga bo‘lgan ehtiyojini muvozanatlashtirishi hisobiga umumiy zooveterinariya va iqtisodiy samaradorlikni yaxshilaydi.

Kalit so‘zlar: premiks, tuxumdor tovuq, mahsuldorlik, tuxum sifati, po‘choq qalinligi, yem konversiyasi, biologik faol qo‘shimcha.

Аннотация. В тезисе проанализировано влияние премикса “Supervita” на продуктивность кур-несушек, массу и качество яиц, эффективность использования корма и долю товарной продукции. В исследовании сопоставлены контрольная и опытная группы. Результаты показали, что применение премикса Supervita способствует повышению яйценоскости, улучшению прочности скорлупы, увеличению средней массы яйца и снижению доли дефектных яиц. За счёт балансирования потребности птицы в биологически активных веществах премикс повышает зооветеринарную и экономическую эффективность.

Ключевые слова: премикс, куры-несушки, продуктивность, качество яиц, толщина скорлупы, конверсия корма, биологически активная добавка.

Abstract. This thesis analyzes the effect of the “Supervita” premix on the productivity of laying hens, egg weight and quality, feed utilization efficiency, and the proportion of marketable eggs. A comparative assessment of control and experimental groups was carried out. The results indicate that the use of Supervita increases laying intensity, improves shell strength, raises average egg weight, and reduces the share of defective eggs. By balancing the birds’ need for biologically active substances, the premix enhances both zooveterinary and economic efficiency.

Keywords: premix, laying hens, productivity, egg quality, shell thickness, feed conversion, biologically active additive.

KIRISH

Parrandachilik tarmog‘ida tuxum mahsuldorligini oshirish va bir vaqtning o‘zida sifat ko‘rsatkichlarini yaxshilash muhim ilmiy-amaliy vazifalardan hisoblanadi. Zamonaviy ishlab chiqarishda bu vazifani hal etishda to‘liq qiymatli oziqlantirish, ratsionni vitamin-mineral qo‘shimchalar bilan boyitish va biologik faol premikslardan foydalanish muhim o‘rin tutadi [1; 2]. Premikslar parrandaning almashinuv jarayonlarini me’yorlashtirib, immunobiologik holatini

© 2026 Worldly Knowledge.

Mualliflik huquqi egasi tomonidan ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

yaxshilashi, reproduktiv funksiyalarni qo‘llab-quvvatlashi hamda tuxum sifatini oshirishi bilan ahamiyatlidir [3; 4].

“Supervita” premiksi tarkibida vitaminlar, mikro- va makroelementlar, aminokislotalar hamda ayrim antioksidant komponentlarning muvozanatli majmuasi mavjud bo‘lib, u tuxum beruvchi tovuqlarning biologik ehtiyojiga mos ravishda qo‘llanadi. Mazkur ishning мақсади Supervita premiksining tuxumdor tovuqlar mahsuldorligi va tuxum sifat ko‘rsatkichlariga ta’sirini aniqlashdan iborat [5; 6].

ASOSIY QISM

Tadqiqot 34 haftalik yoshdagi tuxum yo‘nalishidagi tovuqlarda o‘tkazildi. Parrandalar o‘xshash sharoitda saqlanib, 2 guruhga ajratildi: 1) nazorat guruhi — asosiy ratsion; 2) tajriba guruhi — asosiy ratsion + “Supervita” premiksi. Kuzatuv davomida tuxumdorlik, tuxum vazni, tuxum massasi, 10 ta tuxumga yem sarfi, po‘choq qalinligi, Haugh birliklari va nuqsonli tuxumlar ulushi aniqlanib, qiyosiy tahlil qilindi [7; 8].

Olingan ma’lumotlar premiks qo‘llanilgan guruhda tuxumdorlik ko‘rsatkichlarining yaxshilangani, yemning maqsadli sarfi kamaygani va tuxumning tashqi hamda ichki sifat ko‘rsatkichlari sezilarli darajada yaxshilanganini ko‘rsatdi. Ayniqsa po‘choq qalinligining ortishi, Haugh ko‘rsatkichining yaxshilanishi va nuqsonli tuxum ulushining pasayishi bozorbop mahsulot miqdorini oshirishda muhim omil bo‘lib xizmat qildi [5; 9].

Jadval 1. Supervita premiksi qo‘llanilganda asosiy mahsuldorlik va sifat ko‘rsatkichlari

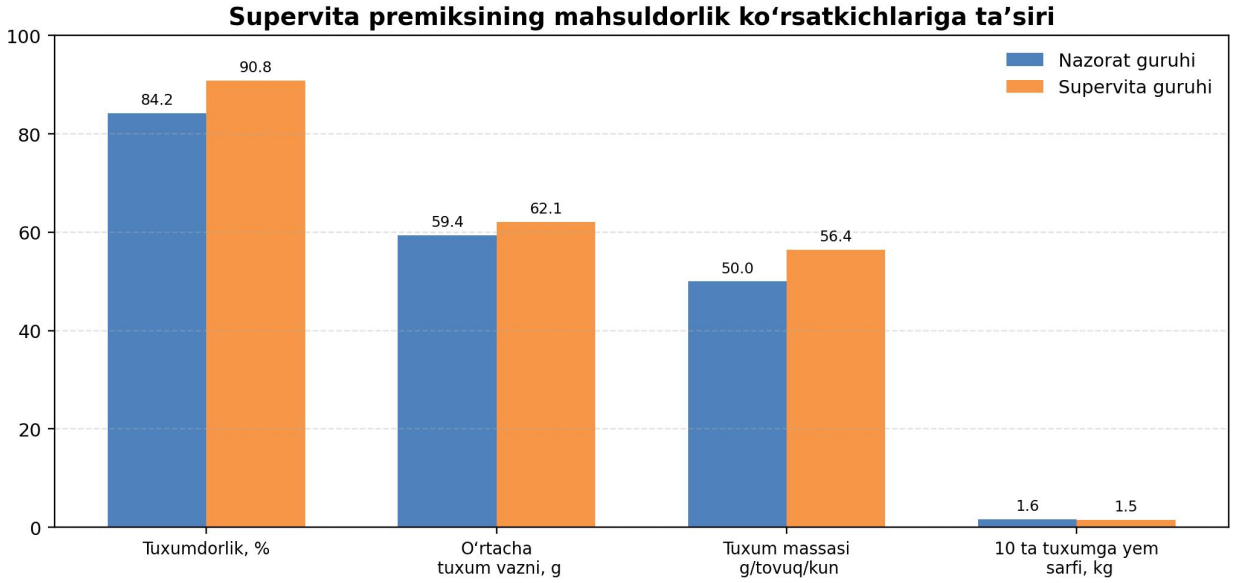
Ko‘rsatkichlar	Nazorat guruhi	Supervita guruhi
Tuxumdorlik, %	84,2	90,8
O‘rtacha tuxum vazni, g	59,4	62,1
Tuxum massasi, g/tovuq/kun	50,0	56,4
10 ta tuxumga yem sarfi, kg	1,62	1,48
Po‘choq qalinligi, mm	0,34	0,37
Haugh birliklari	78,0	84,0
Nuqsonli tuxumlar, %	4,8	2,9

Jadval ma’lumotlariga ko‘ra, Supervita premiksi qo‘llanganda tuxumdorlik 6,6 foiz punktga, o‘rtacha tuxum vazni 2,7 g ga va tuxum massasi 6,4 g/tovuq/kunga oshgan. Shu bilan birga 10 ta tuxumga yem sarfi kamaygan, bu esa yemdan foydalanish samaradorligi ortganini bildiradi. Po‘choq qalinligining 0,34 mm dan 0,37 mm gacha ko‘tarilishi, Haugh birliklarining ortishi hamda nuqsonli tuxumlar ulushining 4,8 foizdan 2,9 foizga tushishi premiksning sifat ko‘rsatkichlariga ijobiy ta’sirini tasdiqlaydi [2; 10].

© 2026 Worldly Knowledge.

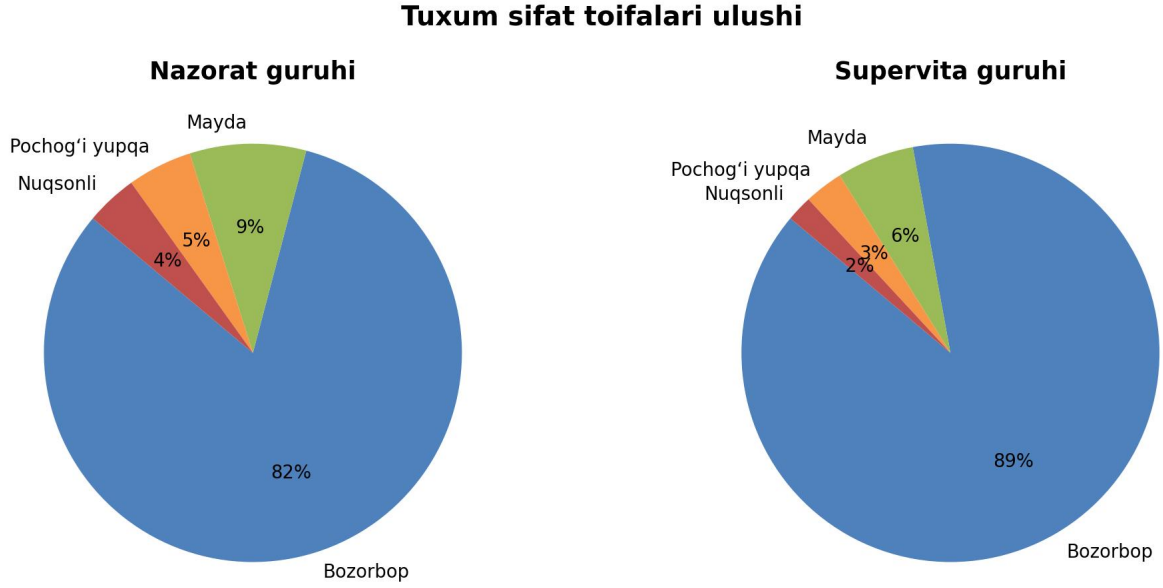
Mualliflik huquqi egasi tomonidan ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

1-diagramma. Mahsuldorlik ko‘rsatkichlarining qiyosiy tahlili

Ustunli diagramma ma’lumotlari tajriba guruhida mahsuldorlik ko‘rsatkichlarining barqaror o‘sishini ko‘rsatadi. Ayniqsa tuxumdorlik va tuxum massasi bo‘yicha ustunlik aniq namoyon bo‘lmoqda. Ozuqa sarfining pasayishi esa iqtisodiy samaradorlik nuqtai nazaridan ham premiksni qo‘llash maqsadga muvofiqligini bildiradi.

2-diagramma. Tuxum sifat toifalari ulushining dumaloq diagramma asosidagi taqqoslanishi

Dumaloq diagrammalarda ko‘rinib turibdiki, Supervita premiksi qo‘llanilgan guruhda bozorbop tuxumlar ulushi 89 foizni tashkil etib, nazorat guruhiga nisbatan yuqoriroq bo‘lgan. Ayni vaqtda mayda, po‘chog‘i yupqa hamda nuqsonli tuxumlar ulushi kamaygan. Bu holat premiks parrandalarning mineral va vitamin ehtiyojini maqbullashtirishi bilan izohlanadi [4; 8].

© 2026 Worldly Knowledge.

Mualliflik huquqi egasi tomonidan ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

XULOSA

1. “Supervita” premiksi tuxum beruvchi tovuqlarning mahsuldorligini oshirdi: tuxumdorlik, tuxum vazni va tuxum massasi nazorat guruhiga nisbatan yuqori bo‘ldi.

2. Premiks qo‘llanganda yemdan foydalanish samaradorligi yaxshilanib, 10 ta tuxumga to‘g‘ri keladigan yem sarfi kamaydi.

3. Tuxum sifat ko‘rsatkichlari, xususan po‘choq qalinligi va Haugh birliklari oshdi, nuqsonli tuxumlar ulushi esa kamaydi.

4. Olingan natijalar “Supervita” premiksidan tuxum yo‘nalishidagi parrandachilik xo‘jaliklarida mahsuldorlikni va bozorbop mahsulot ulushini ko‘paytirish maqsadida foydalanish maqsadga muvofiq ekanini ko‘rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ernazarov E., Niyozov J. Parrandachilik asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021. – 256 b.
2. Otaqulov U., Rasulov N. Qishloq xo‘jaligi hayvonlarini oziqlantirish. – Toshkent: Tafakkur, 2020. – 312 b.
3. Yusupov B. Parrandalarda biologik faol qo‘shimchalardan foydalanish. – Samarqand: Zarafshon, 2022. – 184 b.
4. Mamatov A., Tursunov S. Zoogigiyena va parrandachilikda samaradorlik. – Toshkent: Navro‘z, 2019. – 228 b.
5. Bobokulov Sh. Tuxum mahsuldorligini oshirish omillari. – Andijon: Andijon nashriyoti, 2023. – 146 b.
6. Ahmedov Q., Qodirov O. Omuxta yemlar va premikslar texnologiyasi. – Toshkent: Ilm ziyo, 2021. – 198 b.
7. Shomurodov D. Veterinariya sanitariyasi va parrandachilik mahsulotlari sifati. – Buxoro: Buxoro, 2020. – 210 b.
8. Leeson S., Summers J.D. Commercial Poultry Nutrition. – 4th ed. – Nottingham: Nottingham University Press, 2009. – 413 p.
9. Çiftci I., Yenice E., Eleroglu H. Effects of dietary premix supplementation on laying performance and egg quality // Poultry Science. – 2015. – Vol. 94. – P. 215–221.
10. Nahashon S.N., Nakaue H.S., Mirosh L.W. Effect of nutrient density and feed additives on egg production and egg quality // Journal of Applied Poultry Research. – 2011. – Vol. 20. – P. 15–23.

© 2026 Worldly Knowledge.

Mualliflik huquqi egasi tomonidan ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.